

## Teologinės Kristaus prisikėlimo įvykio dimensijos

Kristaus prisikėlimas yra viena iš kertinių krikščioniškojo tikėjimo tiesų. Tai vienkartinis įvykis, lėmęs visos istorijos raidą vilties kontekste. Straipsnyje siekiama išryškinti daugiabriaunę teologinę šio įvykio prasmę ir atskleisti Kristaus prisikėlimo įvykio teologinių dimensijų ypatumus.

Christ's Resurrection is one of the cornerstone truths of Christian faith. This was a singular event which gave new qualitative impulse to the development of the whole history in the perspective of hope. The article seeks to reveal the multiedge meaning of this event and to disclose the particularities of theological dimensions of the event of Christ's Resurrection.

### Įvadas

Visas Naujasis Testamentas yra persunktas velykinio Kristaus įvykio dvasia. Šis įvykis artimiausius Jėzaus mokinius paveikė taip, kad pats Jėzus jiems priekaištauja: „Kokios nerangios jūsų širdys tikėti tuo, ką yra skelbę pranašai! Argi Mesijas neturėjo viso to iškentėti ir įžengti į savo garbę?!“ (Lk 24, 25–26). Kristaus prisikėlimu įtikėjusi krikščionių bendruomenė suprato ypatingą įvykio svarbą ir su nepaprasta drąsa bei entuziazmu tikėjimą liudijo ir skleidė pasaulyje. Apaštalas Paulius Kristaus prisikėlimo žinią laiko svarbiausia krikščioniškojo tikėjimo ir skelbimo tiesa. Pasak jo, „jei Kristus nebuvo prikeltas, tai tuščias mūsų skelbimas ir tuščias jūsų tikėjimas“ (1 Kor 15, 14). Taigi Kristaus prisikėlimas tampa apaštališkojo skelbimo pagrindu ir tikroju Bažnyčios gimimo šaltiniu: „Tą Jėzų Dievas prikėlė, ir mes visi esame šito liudytojai“ (Apd 2, 32). Kitaip tariant, „Jėzaus Prisikėlimo tiesa yra mūsų tikėjimo Kristumi viršūnė; ši tiesa, pirmosios krikščionių bendruomenės įtikėta ir išgyventa kaip centrinė tiesa, Tradicijos perduota kaip pagrindinė, Naujojo Testamento dokumentais pagrįsta, drauge su Kryžiumi skelbiama kaip esminė Velykų paslapties dalis“<sup>1</sup>.

Tačiau, kaip pažymi Jürgenas Moltmannas, Kristaus prisikėlimas nėra tik vienkartinis, kažkada praeityje kartą visiems laikams nutikęs ar išganymo istoriją atbaigiantis ir ją vainikuojantis įvykis. Priešingai, Kristaus prisikėlimas duoda naują kokybinį impulsą visos istorijos vystymosi kryptčiai jau prisikėlimo kontekste. Šis įvykis nėra visų mesianistinių lūkesčių ir vilčių pabaiga. Kristaus prisikėlimas sustiprina viltį, kad, Dievui įsikišus, visa bus perkeista, atbaigta ir išaukštinta<sup>2</sup>. Tad šis įvykis turi įvairialypę praktinę reikšmę tiek krikščionims, tiek žmonijai, tiek visai kūrinių. Darbe stengiamasi pristatyti svarbiausius Kristaus prisikėlimo teologinius metmenis, išryškinti jų antropologines ir soteriologines prasmes.

Darbo tikslas – apžvelgti teologines Kristaus prisikėlimo dimensijas.

Darbo objektas – Kristaus prisikėlimo teologinės dimensijos.

Darbo uždaviniai:

1. Nurodyti pagrindines Kristaus prisikėlimo teologines dimensijas.
2. Atskleisti Dievo Tėvo vaidmenį Kristaus prisikėlimo įvykyje.
3. Išryškinti Kristaus prisikėlimo teologinių dimensijų ypatumus.

## 1. Eschatologinis Dievo galios aktas

Naujasis Testamentas Kristaus prisikėlimui įvardyti vartoja du graikiškus terminus: *εγερειν* – prikelti, *ανασταναι* – pakelti, pastatyti ant kojų. Abiem atvejais susiduriama su metaforine kalba, kuri pabrėžia kažkieno pabudinimą ar pažadinimą iš miego. Naujasis Testamentas liudija, kad nuo šio įvykio prasideda eschatologiniai laikai. Jėzus yra pirmasis prikeltasis (1 Kor 15, 20; Kol 1, 18), davęs pradžią visų žmonių prisikėlimui.

Vėlyvojo judaizmo laikotarpiu gimė viltis, kad laikų pabaigoje prisikels visi mirusieji. Ji kilo iš tikėjimo Jahve, kuris yra gyvenimo ir mirties Dievas, kuriam visa priklauso, kurio visa klauso ir visa paklūsta, kuriuo galima pasikliauti net anapus mirties. Tai Viešpats, kuris „dalija mirtį ir duoda gyvastį, nuveda į Šeolą ir prikelia“ (1 Sam 2, 6). Ypač stiprų tikėjimą Jahvės galia liudija Jobo knyga: „Žinau, kad gyvena Atpirkėjas manasis: jis paskutiniu metu pakils viršum dulkių. Kai aš nubusiu, jis aprens mane, ir savo kūne aš Dievą regėsiu“ (Job 19, 25). Naujajame Testamente Jėzus suvokiamas kaip visų senosios tautos lūkesčių išsipildymas. Todėl Jėzaus prikėlimas, pristatomas eschatologiniame vilties kontekste, traktuojamas kaip paskutiniųjų laikų įvykis. Prisikėlimas nereiškia grįžimo į ankstesniąją gyvenimo kokybę, nes „Kad jį prikėlė iš numirusių ir jis neturėjo supūti, Dievas buvo taip nusakęs: *Aš ištesėsiu šventus bei tikrus pažadus Dovydui.*“ (Apd 13, 34). Taigi prisikėlimas nereiškia ankstesniojo gyvenimo atkūrimo ir pratęsimo, bet žymi naująją kūrinių (1 Kor 15, 42)<sup>3</sup>.

Naujajame Testamente, kalbant apie Kristų, labai retai vartojamas terminas „prisikelti“. Daugiau kaip 20 kartų aptinkamas žodis „prikelti“, nurodantis aktyvų Dievo veikimą prikeliant Jėzų (Rom 4, 25; 6, 4,9; 7, 4; 8, 34; 1 Kor 15, 4.12.16.20; 2 Tim 2, 8). Daugeliu atvejų Jėzaus prikėlimas tiesiogiai priskiriamas Tėvui (Apd 2, 23; 3, 15; 5, 30; 1 Kor 6, 14; Rom 10, 9; 1 Kor 15, 15s.). Taigi Naujasis Testamentas Kristaus prikėlimą pristato kaip Dievo Tėvo galybės (Kol 2, 12) ir Jo šlovės (Rom 6, 4) liudijimą.

Jėzaus prikėlimas nėra vien tik eschatologinis būsimų ateities įvykių provaizdis, bet ir paties Dievo atsiskleidimas pastaruoju metu. Velykinis Kristaus įvykis akivaizdžiai atskleidžia, kas yra Dievas: Jis yra tas, kuris valdo gyvenimą ir mirtį, esamus ir nesamus dalykus. Jis yra kurianti meilė ir ištikimybė. Jis yra tas, kuriuo galima pasitikėti net tada, kai visos žmogiškosios viltys dūžta. Jėzaus prikėlimas yra Jėzaus skelbtos Dievo karalystės apsiareiškimas, patvirtinimas ir įtvirtinimas<sup>4</sup>. Taigi, viena vertus, velykinis Kristaus įvykis atskleidžia ištikimybę: Jėzaus Tėvui, kuri tęsiasi net iki kryžiaus mirties, ir Tėvo ištikimybę Jėzui ir Jo meilės darbui, prikeliant Jį iš mirties. Kita vertus, prikeldamas Jėzų Dievas parodo, kad Jo gyvybę teikianti galia yra neišsemiamą. Dieve visada yra kažkas naujo, ką Jis atskleidžia ir kuo dalijasi.

Kristaus prikėlimas liudija, jog nors kryžius žmogiškuoju požiūriu atrodo visiškai žmogaus pažeminimas ir žlugimas, vis dėlto tai yra dieviškosios galios darbas, nauja

pradžia ir vilties motyvas. Prisikėlimas liudija, kad Jėzaus nuolankumas pasiekia Dievą – tai, į ką visą laiką krypo; ir tai, kad Dievas šį nuolankumą priima ir įvertina<sup>5</sup>. Pasak Jono Sobrino, Dievas, pasirodymas kaip tas, „kuris prikėlė iš numirusių mūsų Viešpatį Jėzų“ (Rom 4, 24), tik dar kartą patvirtina, jog Jis yra Meilė ir Išlaisvintojas. Taip žmonijai suteikiama ateities viltis. Viltis, kad pasaulis ir žmogus bus galutinai perkeisti. Ir Jėzaus išlaisvinimas iš mirties, ir pasaulio atnaujinimas yra Dievo galutinio teisingumo pasireiškimas<sup>6</sup>.

Taigi galima sakyti, jog Kristaus prikėlimas yra eschatologinis Dievo galios aktas, davęs pradžią galutiniams ir lemiamiems išganymo įvykiams. Prikeltame Kristuje *eschaton* tampa jau dabar esama ir patiriama nauja dieviškojo gyvenimo kokybe. Jėzaus prikėlimas nereiškia grįžimo į ankstesnio gyvenimo būvį, bet žymi galutį Dievo vykdomo perkūrimo proceso pradžią. Tai dar kartą patvirtina dogmatinį teiginį, kad Dievas yra gyvenimo davėjas.

Velykinis Kristaus įvykis reiškia ir Sūnaus išaukštinimą – tai, jog Dievas priima ir patvirtina tiek Jo asmenį, tiek visą Jo nuveiktą atpirkimo darbą. Prikeldamas Jėzų Dievas parodo, kad per Jėzų sprendžiamas galutinis žmogaus likimas<sup>7</sup>.

## 2. Prisikėlimas kaip Kristaus kryžiaus įvykio atbaigimas

Kaip pažymi Marcello Bordoni, Senojo Testamento pranašiškojo Apreiškimo pilnatvė – apokaliptinė literatūra<sup>8</sup>. Ji skelbė, jog laikų pabaigoje į vargšų, pažemintųjų ir teisiųjų kančios istoriją neišvengiamai įsikiš Dievas. Tai turi iš esmės pakeisti prislėgtų ir paniekintų žmonių situaciją. Šiame kontekste nuskamba ir apaštališkoji velykinė kerigma, kuri Jėzaus mirtį glaudžiai sieja su Jo prisikėlimu. Kerigma velykinį Kristaus įvykį pristato kaip apokaliptinę Dievo intervenciją: Dievas žmonių išduotą ir nukryžiuotą Jėzų prikelia, „išvaduodamas iš mirties kankynės, nes buvo neįmanoma, kad jis liktų mirties grobis“ (Apd 2, 24). Taip Dievas stoja teisojo pusėn ir įvykdo teisingumą, sustabdydamas blogį ir neteisių žmonių siaurėjimą. Dar daugiau, „Dievas padarė Viešpačiu ir Mesiju tą Jėzų, kurį jūs nukryžiuote“ (Apd 2, 36). Taigi Dievas ne tik stoja persekiojamo ir nužudyto tarno pusėn, bet ir Jį išaukština.

Vienas iš Senojo Testamento pranašų misijos tikslų buvo įspėti tautą, kai ši nutoldavo nuo Jahvės, Jo valios ir įsakymų. Pranašai nuolat tautai primindavo, kad to nepaisant laukia skaudžios pasekmės ar net pražūtis. Pranašai demaskuodavo blogį ir nuodėmes, ragindami atsiversti ir toliau laikytis teisumo kelio. Jėzus savo mokymu bei išganinga veikla lėmė Dievo karalystės atsiradimą ir jos plėtrą žemėje. Prie to prisidėjo ir Jo pranašiškas kalbėjimas, demaskuojantis žmogų kankinančias blogio jėgas, ir Jo taumaturginė veikla, išlaisvinant žmogų tiek iš fizinio, tiek iš dvasinio ir moralinio blogio gniaužtų. Jėzaus veikla kovojant su nuodėme, kančia bei mirtimi ir laimint akivaizdžiai liudijo Dievo įsikišimą į žmonijos istoriją. Vis dėlto tam tikru metu blogis ir mirtis, atrodo, įveikė patį Jėzų, pakabindami Jį ant kryžiaus. Tačiau Velykos tampa iškalbingu ženklu, įrodančiu, jog Dievo veikimas nesustabdomas ir tęsiasi toliau. Dievas prikelia Jėzų, todėl įveikiama neteisybė ir panaikinama Jėzui, kaip pranašui, kryžiumi sukelta kančia. Taigi Dievas, stodamas kenčiančio ir nužudyto tarno pusėn, Jį reabilituoja ir akivaizdžiai liudija tiek Jo skelbimo, tiek visos veiklos teisingumą. Visi didieji Senojo Testamento pranašai buvo nužudyti, bet tik tada visiškai atsiskleisdavo

jų teisumas. Kančia, negandos ir sunaikinimas nėra pranašo teisumo ženklai savaime. Tik Dievo Tėvo intervencija prikeliant ir radikaliai pakeičiant situaciją to, kuris dėl ištikimybės Jahvei patyrė pažeminimą, skausmą ir mirtį, yra liudijimas, kad visa pranašo veikla, taip pat ir kančia, buvo ne kas kita kaip Dievo valios vykdymas. Siekiant nugalėti blogį ir įvairias žmogaus priespaudos formas neužtenka visa tai kritiškai įvertinti. Reikia konkretaus, visa perkeičiančio veikimo ar intervencijos. Visa įvertinanti ir teisianti kryžiaus tiesa tampa veiksminga tik Dievo naujo kūrybinio įsikišimo dėka, kai Jis, išgelbėdamas neteisingai nuteistą ir žiauriai sunaikintą savo tarną, pademonstruoja Jo pergalingą teisingumą. Tai žymi blogio jėgų žlugimą ir pabaigą. Taip Jėzaus prikėlimas tikinčiajam, sekančiam Kristumi Jo pranašiškos veiklos keliu, suteikia jėgų vilčiai kovojant su blogiu<sup>9</sup>.

Svarbu pažymėti ir tai, kad Dievas, prikeldamas iš mirties Jėzų, Jo kryžiumi iškalbingu būdu apreiškia ir liudija savo gailestingąją meilę. Priešvėlykinio Jėzaus skelbimas tam tikra prasme yra skandalingas ne vien todėl, kad Jėzus tapatino save su Dievu (Jn 10, 30), bet kad Jame apsireiškia ir atsiskleidžia Dievo kaip absoliučios meilės paveikslas. M. Bordoni'o manymu, priežastis, kodėl daugelis žydų nepriėmė evangelinės pirmųjų krikščionių žinios, yra tai, jog jie Dievo apsireiškimą per Jėzų laikė klaida. Klaida, nes, leisdamas Jėzui mirti ant kryžiaus, Dievas Jį apleidžia ir Jo išsižada. Senojo Testamento kontekste gyvavo įsitikinimas, kad Dievas negali palikti savo tarno, kuris uoliai ir nuolankiai vykdo Dievo valią. Pats Dievas savo tarnui pažada: „būsiu ir su tavimi. Neapvilsiu tavęs ir nepaliksiu!“ (Joz 1, 5). Kitoje vietoje rašoma: „tas, kuris kabo ant medžio, yra Dievo prakeiktas“ (Įst 21, 22–23). Taigi daugelis žydų Jėzaus nukryžiovimą laikė Dievo nusigrėžimu nuo Jo ir net prakeiksmu. Todėl Jėzus, praradęs Dievo palankumą, laikomas žlugusiu, o Jo mokymas ir veikla – nieko verti. Prikeldamas Jėzų Dievas iškalbingai liudija, kad Jėzus nėra Tėvo apleistas ar užmirštas. Dievas stoji Jo pusėn ir Jį prikėlė. Taip Dievas parodo savo meilę Jėzui ir liudija, jog Jėzus, skelbdamas Dievo meilę ir gailestingumą, buvo teisus<sup>10</sup>, o tai, ką darė, buvo ne kas kita kaip išganingo Dievo plano vykdymas.

### 3. Prisiėlimas kaip Kristaus aukos atbaigimas

Senajame Testamente atpirkimas ir išgelbėjimas tapatinamas su kraujo auka. Reikia pabrėžti, kad biblinėje tradicijoje kraujas nėra ta vienintelė, gal net magiška priemonė ar kaina, kuri savaime sunaikina nuodėmes. Biblijoje kraujui suteikiama gilesnė prasmė. Kun 17, 11–14 teigiama, jog kraujas – tai gyvybė. Kadangi kraujas yra gyvenimą apimanti Dievo dovana, jis reiškia susitaikinimą ir bendrystę su Dievu. Todėl kraujas – dieviškasis gyvenimo elementas – nuodėme užkrėstus žmones apvalo. Tačiau pamažu Senojo Testamento aukos rituale vis labiau pabrėžiama vidinės aukos paklūstant Torai svarba<sup>11</sup>. Kalbant apie Jėzaus kruvinąją auką, nereikėtų jos suprasti kaip kainos, kuria numaldoma Dievo rūstybė. Iš tiesų kryžius yra ne kas kita kaip laisvas Jėzaus aktas, atliktas iš meilės Tėvui siekiant išgelbėti nuodėmingą žmoniją. Kad ši meilės auka būtų veiksminga ir tikrai apvalanti nuodėmes, ji turi būti atlikta taip, kaip buvo įprasta pagal Senojo Testamento tradiciją. Vyriausiasis kunigas vieną kartą metuose Jom Kippur dieną įžengdavo į Šventų Švenčiausiąją nešinas gyvulių krauju ir jį išpildavo ant altoriaus. Taip būdavo panaikinamos visos tautos nuodėmės. Jėzaus atveju

prisikėlimas tampa iš esmės svarbus. Laiško hebrajams autorius pristato Jėzų kaip vyriausiąjį kunigą, atskleidžia Jo pranašumą prieš Senojo Testamento kunigus ir tai, kaip Jo auka pranoksta Senojo Įstatymo aukas: „Kristus, atėjęs kaip būsimųjų gėrybių kunigas, pro aukštesnę ir tobulesnę padangtę, ne rankų darbo <...>, taip pat ne ožių ar veršių krauju, bet savuoju krauju vieną kartą visiems laikams įžengė į šventovę ir įvykdė amžinąjį atpirkimą“ (Hbr 9, 11). Taigi prisikėlimas – tai galimybė Jėzui įžengti į tobuliausią Šventų Švenčiausiąją – Dievo Tėvo artumą – ir imanentinės Trejybės šventovėje išlieti savo kraują, kas laiduoja tobulą ir galutinį visos žmonijos apvalymą nuo nuodėmių, išlaisvinimą bei sutaikinimą su Dievu. Kartu Kristaus prikėlimas amžiams atbaigia Jo paklusnumą bei meilę Tėvui ir žmonijai. Meilė, išreikšta per Kryžiaus auką, nenugrimzdo į užmarštį kaip vienkartinis herojiškas poelgis, bet dėl Jėzaus prisikėlimo išliko nepranokstamas meilės kultas<sup>12</sup>. Kristaus prikėlimas Jam suteikia galimybę amžiams būti vieninteliu kunigu, kurio aukojama auka yra nesustabdomai besitęsianti ir todėl veiksmingai gelbstinti visų laikų žmoniją. Kitaip tariant, kadangi prikeltas Kristus „išlieka per amžius, jis turi neatšaukiamą kunigystę. Todėl jis per amžius gali išgelbėti tuos, kurie per jį eina prie Dievo. Jis amžinai gyvas, kad juos užtartų“ (Hbr 7, 24). Taip Jėzuje ir per Jėzų Dievo meilė tapo galutinai ir nesustabdomai atverta ir nukreipta į visą žmoniją<sup>13</sup>.

Tampa akivaizdu, kad „savo mirtimi Kristus mus išlaisvino iš nuodėmės, o Priskėlimu atvėrė kelią į naują gyvenimą. Pastarasis pirmiausia yra *nuteisinimas*, kuris mums gražina Dievo malonę, „kad kaip Jėzus buvo prikeltas iš numirusių <...>, taip ir mes pradėtume gyventi atnaujintą gyvenimą“ (Rom 6, 4). Tai reiškia, kad nuodėmės užtraukta mirtis yra nugalėta, o mums vėl gražinta malonė. Nuteisinimą atbaigia *įsūnijimas*, nes žmonės tampa Kristaus broliais, kaip Jėzus pats vadina savo mokinius po Priskėlimo: „Eikite ir pasakykite mano broliams“ (Mt 28, 10). Broliams ne prigimtimi, bet dovanota malonė, nes įsūniams leista tikrai dalyvauti vienatinio Sūnaus gyvenime, kuris buvo iki galo apreiškintas Jo prisikėlimu“<sup>14</sup>.

#### 4. Priskėlimas kaip Kristaus išaukštinimas

Jeanas Galotas pažymi, kad Kristaus prikėlimas yra nuolankaus Jahvės tarno, pažeminto ir nužudyto, išaukštinimas. Tačiau tai nėra tik perėjimo iš kenozės į šlovės ir sudievinimo būseną įvykis, tapatinamas vien su Velykų rytu. Kristaus išaukštinimas ir pašlovinimas – tai prikėlimo, dangun ėmimo ir Sekminių įvykių visuma<sup>15</sup>. Prikėlimas yra naujo, dvasinio ir dieviškojo gyvenimo įsiliejimas į žemiškąjį Jėzaus kūną. Dangun žengimas – tai naujos dvasinės ir dieviškosios galios suteikimas. Prikėlimu, viena vertus, dar kartą patvirtinama Jėzaus dievytė: „Kai Žmogaus Sūnų būsite aukštyne iškelę, suprasite, kad Aš Esu <...>“ (Jn 8, 28). Todėl nukryžiuotojo „prisikėlimas įrodo, kad Jis iš tikrųjų yra „Aš Esu“, Dievo Sūnus ir pats Dievas“<sup>16</sup>. Kita vertus, prikėlimu Dvasios veikme Jėzus padaromas „nauju žmogumi“ (Ef 2, 15), taip realizuojant naujojo tipo žmoniją. Dangun žengimu įtvirtinamas Jo naujas socialinis statusas: pasodintas Tėvo dešinėje tampa mistinio Kūno galva ir Viešpačiu Kristumi, kas leidžia Jam visai žmonijai perduoti savo naują prisikėlusiojo būseną. Sekminės yra ne kas kita kaip prikeltos, perkeistos, pašlovinimo ir išaukštinto Viešpaties buvimas Dvasioje<sup>17</sup>.

## 5. Priskėlimas kaip naujos žmonijos ženklas

Velykinis Kristaus įvykis – eschatologijos proveržis į istorinę dabartį. Tai utopinio siekio – žmogaus nemirtingumo – konkreti išraiška per Jėzų<sup>18</sup>. Apaštalas Paulius velykinį įvykį traktuoja ne tik kaip istorinį Jėzaus prisikėlimą ar visų kitų prisikėlimo pagrindą. Prikeltas Kristus, būdamas tarsi „užmigusiųjų pirmagimis“ (1 Kor 15, 20), duoda aks-tiną visų mirusiųjų prisikėlimui, kai visi bus atgaivinti, „tačiau kiekvienas pagal savo eilę“ (1 Kor 15, 23). Prikeltas Kristus tampa naujos žmonijos sėkla, kuri, įsiterpusi į senąją žmoniją, išvaduoja ją iš nuodėmės, įstatymo ir mirties vergijos. Kristaus prisikėlimas atveria naują eschatologinę prisikėlimo erą, kur prikeltas Jėzus yra visų tų, kurie bus prikelti, pirmagimis (1 Kor 15, 20; Kol 1, 18). Tai reiškia, kad Kristus yra pirmasis prikeltasis. Jis duoda pradžių nesustabdomam visų mirusiųjų prikėlimui ir kartu yra tas, kurio dėka visuotinio prisikėlimo procesas tampa įmanomas<sup>19</sup>. Prikeltas Jėzus yra naujasis žmogus, atveriantis duris visiškai naujai žmonijos ateičiai: ne miglotai ir abstrakčiai ateičiai, bet gyvenimo ateičiai. Šio naujumo ir pilnatvės tikrovė įsiveržė į mūsų istoriją, taip nukreipdama tobulo žmogaus subrandinimo link (Ef 4, 13)<sup>20</sup>.

Šis įvykis paskatino jau šiandien vykstantį dvasinį prisikėlimo procesą, kai Dvasios veikme istorijoje esantis Priskėlusysis lemia dvasinį prisikėlimą tikinčiojo, kuris sakramentiniu būdu panardintas į Kristaus mirtį, kartu su Juo prisikelia atnaujintam gyvenimui (Rom 6, 4–5; 8, 11) ir tampa „nauju kūrinium“ (2 Kor 5, 17), „nauju žmogumi“ (Ef 2, 15). Tai patvirtina radikaliai pasikeitusi Jėzaus mokinių laikysena. Mokiniai, – matę Jėzaus kančią ir mirtį, kai kurie išsisklaidę, kai kurie iš baimės užsida-rę, – staiga drąsiai pradėjo skelbti Kristaus prisikėlimą. Jie akivaizdžiai liudija, kad re-aliu patyrė bei išgyveno susitikimą su prisikėlusiu Kristumi ir tai juos pavertė visiškai naujais žmonėmis<sup>21</sup>. Kitaip tariant, prisikėlimo įvykis lėmė Jėzaus sekėjų įtikėjimą ir atsivertimą. Pradėdamas savo viešąją veiklą Jėzus ragino žmones atsiversti, nes per Jo asmenį prie žmogaus priartėjo Dievo karalystė (Mk 1, 15; Mt 4, 17). Tačiau tik labai nedaug žmonių, išgirdę šį Jėzaus kvietimą, priėmė Evangeliją ir atsivertė. Gausūs atsi-vertimai po Velykų rodo, viena vertus, Kristaus prisikėlimo autentiškumą; kita ver-tus, naują ir veiksmingą postūmį, kad pasaulyje įsigalėtų ir įsitvirtintų Dievo karalystė. Tampa akivaizdu, kad prisikėlimas lėmė nepaliaujamą žmonių atsivertimą ir Dievo karalystės, kuri perkeičia pasaulį, išplitimą<sup>22</sup>.

Kaip jau minėta, Priskėlusiojo patirtis, viena vertus, lėmė dvasinį žmogaus, jo požiū-rio ir paties gyvenimo pokytį. Kita vertus, velykinis Kristaus įvykis skelbia ir būsimą mirusiojo fizinio kūno perkeitimo, vedančio į eschatologinę gyvenimo pilnatvę, viltį. Taigi Kristaus prisikėlimas inicijavo viso žmogaus perkeitimo procesą.

Šis procesas krypsta į prisikėlimo pilnatvę, kuri apims tiek atskiro žmogaus, tiek vi-sos žmonijos kūniškąją dimensiją, o tai leis dalyvauti eschatologiniame Kristaus trium-fe. Todėl kai kurie teologai teigia, kad nors Kristaus prisikėlimas yra jau istoriškai įvy-kęs faktas, bet jis nėra atbaigtas. Kristaus prisikėlimas pasieks pilnatvę ir bus atbaigtas tik tada, kai bus prikelti ir perkeisti visi Jo mistinio Kūno nariai<sup>23</sup>. Kristaus prikėlimas labai aiškiai nubrėžia žmogaus ir visos žmonijos ateities perspektyvas. Kristaus prisi-kėlimas lėmė žmonijos ateitį. Dievas, prikeldamas iš mirties savo Sūnų, padovanojo Jam ateitį ir perkeistą gyvenimą, todėl šis įvykis leidžia tikėtis ir žmonijos prisikėlimo. Kaip pažymi Karlas Rahneris, kiekvienas žmogus savo dvasios gelmėje ilgisi ir trokšta nemirtingumo. Velykinio Kristaus įvykio kontekste prisikėlimo sąvoka jau neatrodo



kaip kažkas visiškai svetimo žmogaus likimui, bet tampa konkrečia tikrove, kuri žada ir užtikrina nepertraukiamą ir nepakeičiamą buvimą. Žmogus, sakydamas „taip“ savo buvimui ir trokšdamas pomirtinio išliekamumo, viltingai taria „taip“ ir prisikėlimui. Kitaip tariant, Jėzaus prisikėlimas yra ne kas kita kaip antgamtinės mūsų prisikėlimo vilties patvirtinimas, kartu pritariant ir priimant Kristaus, kaip absoliutaus žmonijos išganytojo, tiesą<sup>24</sup>.

Visa tai leidžia tvirtinti, kad Kristus yra mūsų ateitis ir mūsų viltis. Prikeldamas Kristų iš mirties ir dovanodamas Jam šlovingą ateitį, Dievas tampa ir kiekvieno žmogaus bei visos žmonijos ateities vilties pagrindu<sup>25</sup>. Prikeltas Kristus yra „naujos žmonijos“ sėkla, senąją žmoniją išlaisvinanti iš nuodėmės ir mirties vergijos. Jis iškyla kaip „naujasis žmogus“, žmonijai atveriantis absoliučiai naują „tobulo žmogaus“ (Ef 2, 15; 4, 13) ateitį. Taigi Jėzaus prisikėlimas yra antgamtinių žmogaus lūkesčių išsipildymas.

## Išvados

1. Apibendrinant galima pasakyti, kad Naujasis Testamentas Kristaus prikėlimą pristato kaip teologiškai daugiaprasmi įvykį ir išryškina tris svarbiausius jo aspektus:

- a. Prisikėlimo įvykis liudija Jėzaus dievybę. Kartu su savo prikelta žmogyste Jis įeina į savo, kaip Tėvo Sūnaus, garbę.
- b. Tai aukščiausia trejybinio Dievo apsireiškimo forma: Tėvo, kuris priima atperkamąją Jėzaus auką ir Jį pašlovina, prikeldamas ir pasodindamas Jį savo dešinėje; Sūnaus, kuris išganingu įsikūnijimu nusipelno šlovingo išaukštinimo; ir Šventosios Dvasios, kuri yra prisikėlimo ir gyvenimo Dvasia (1 Pt 3, 18).
- c. Galiausiai Jėzaus prisikėlimas išreiškia Dievo ir žmogaus sandoros bei draugystės atkūrimo užbaigimą. Taigi dieviškasis gyvenimas kaip pirmiena yra perduodamas žmogiškajai Jėzaus prigimčiai (objektyvus atpirkimas), o per ją – ir visai žmonijai (subjektyvus atpirkimas). Kristaus prisikėlimas nėra ketinimas ar kilnus pavyzdys, bet realus ir veiksmingas įvykis. Prikeltas Kristus atsiskleidžia kaip tas, kuris turi realią dvasinę galią perkeisti žmones į savo paveikslą ir padaryti juos Tėvo vaikais bei dieviškojo ir amžinojo gyvenimo paveldėtojais.<sup>26</sup>

2. Tėvas, atsakydamas į savo Sūnaus auką, siunčia Jam meilės bei gyvybės Dvasią ir prikelia Jį iš mirties. Taip Dievas, prikeldamas savo ištikimą tarną ir Sūnų, Jį reabilituoja, liudija Jo mokymo, skelbtos Dievo karalystės ir visos išganingos veiklos teisingumą. Dar daugiau – prikeldamas Jėzų Jį pašlovina bei išaukština iki dieviškosios garbės ir padaro Bažnyčios galva bei Viešpačiu. Prikeldamas Jėzų padaro Jį vyriausiuoju kunigu, kuris paimtas į dangų gali ten užnešti savo Kraujo auką ir taip tobuliausiu būdu atbaigti žemėje pradėtą visos žmonijos atpirkimo darbą.

3. Prisikėlimas žymi eschatologinių laikų pradžią, kai Dievas, prikeldamas Sūnų, atbaigia Jo pradėtą atpirkimo ir išganymo darbą. Prikeldamas Kristų Dievas Tėvas ne tik gražina Jam gyvybę, bet ir stoja pažemintojo pusėn, reabilituoja Jį pasaulio akyse ir įgyvendina dieviškąją teisingumą. Jėzaus prisikėlimas lemia žmogaus išlaisvinimą iš blogio, nuodėmės ir mirties, dėl to tampa įmanomas dvasinis žmogaus atgimimas, atsivertimas, „naujo žmogaus“ sukūrimas. Šis procesas krypsta į prisikėlimo pilnatvę, kuri apims tiek atskiro žmogaus, tiek visos žmonijos kūniškąją dimensiją, o tai leis dalyvauti eschatologiniame Kristaus triumfe.

## NUORODOS

- <sup>1</sup> Katalikų Bažnyčios katekizmas. Kaišiadorys: Tarpdiecezinė katechetikos komisijos leidykla. 1996. Nr. 638.
- <sup>2</sup> *Moltmann J.* Teologia della speranza. Brescia: Queriniana. 1970. P. 158 ir toliau.
- <sup>3</sup> *Kasper W.* Gesù il Cristo. Brescia: Queriniana. 1992. P. 196–197.
- <sup>4</sup> Ten pat. P. 198.
- <sup>5</sup> Ten pat. P. 205.
- <sup>6</sup> *Sobrino J.* Cristología desde América Latina. Mexico: Ed. CRT. 1979. P. 306–310.
- <sup>7</sup> *Amato A.* Gesù il Signore. Bologna: EDB. 1993. P. 452.
- <sup>8</sup> *Bordoni M.* Escatologia profetica ed apocalittica // Gesù di Nazaret. Signore e Cristo. III. Roma: Herder-PUL. 1982. P. 41–47.
- <sup>9</sup> *Bordoni M.* Gesù di Nazaret. Presenza, memoria, attesa. Brescia: Queriniana. 2000. P. 387.
- <sup>10</sup> Ten pat. P. 390.
- <sup>11</sup> *Moraldi L.* Espiazione sacrificale e riti nell'ambiente biblico e nell'AT. 1956.
- <sup>12</sup> *Bordoni M.* Gesù di Nazaret. Ten pat. P. 390.
- <sup>13</sup> *Kasper W.* Ten pat. P. 213.
- <sup>14</sup> Katalikų Bažnyčios katekizmas. Nr. 654.
- <sup>15</sup> *Galot J.* Gesù Liberatore. Firenze: LEF. 1978.
- <sup>16</sup> Katalikų Bažnyčios katekizmas. Nr. 653.
- <sup>17</sup> Ten pat. Nr. 668–669, 737.
- <sup>18</sup> *Gonzalez Faus J. I.* La Humanidad Nueva. Ensayo de Cristología. T. 2. Madrid: EAPSA. 1974. I. P. 166–176.
- <sup>19</sup> *Amato A.* Ten pat. P. 453.
- <sup>20</sup> Ten pat. P. 661.
- <sup>21</sup> *Küng H.* Essere cristiani. Milano: Mondadori. 1976. P. 422.
- <sup>22</sup> *Amato A.* Ten pat. P. 456.
- <sup>23</sup> *Bordoni M.* Parusia e rezurrezione // Gesù di Nazaret. Ten pat. P. 602–610.
- <sup>24</sup> *Rahner K.* Corso fondamentale sulla fede. Alba: Paoline. 1977. P. 347.
- <sup>25</sup> *Kasper W.* Ten pat. P. 213.
- <sup>26</sup> *Galot J.* Ten pat. P. 323–326.

## LITERATŪRA IR ŠALTINIAI

1. *Amato A.* Gesù il Signore. Bologna: EDB. 1993
2. *Bordoni M.* Escatologia profetica ed apocalittica // Gesù di Nazaret. Signore e Cristo. III. Roma: Herder-PUL. 1982.
3. *Bordoni M.* Gesù di Nazaret. Presenza, memoria, attesa. Brescia: Queriniana. 2000.
4. *Bordoni M.* Parusia e rezurrezione // Gesù di Nazaret. Signore e Cristo. Roma: Herder-PUL. 1982.
5. *Galot J.* Gesù Liberatore. Firenze: LEF. 1978.
6. *Gonzalez Faus J. I.* La Humanidad Nueva. Ensayo de Cristología. T. 2. Madrid: EAPSA. 1974.
7. *Kasper W.* Gesù il Cristo. Brescia: Queriniana. 1992.
8. Katalikų Bažnyčios katekizmas. Kaišiadorys: Tarpdiecezinė katechetikos komisijos leidykla. 1996.
9. *Küng H.* Essere cristiani. Milano: Mondadori. 1976.
10. *Moltmann J.* Teologia della speranza. Brescia: Queriniana. 1970.
11. *Moraldi L.* Espiazione sacrificale e riti nell'ambiente biblico e nell'AT. 1956.
12. *Rahner K.* Corso fondamentale sulla fede. Alba: Paoline. 1977.
13. *Sobrino J.* Cristología desde América Latina. Mexico: Ed. CRT. 1979.

Gauta: 2014 11 08

Parengta spaudai: 2014 12 22



Rimas SKINKAITIS

## THEOLOGICAL DIMENSIONS OF THE EVENT OF CHRIST'S RESURRECTION

### S u m m a r y

The truth of Jesus' Resurrection is the pinnacle of our faith in Christ. His Resurrection is not just a one-time event that has happened sometime in the past once and for all, or an event that is finalizing and topping off the history of salvation. On the contrary, Christ's Resurrection gives new qualitative impulse to the direction of the development of the whole history already in the light of Resurrection. It marks the beginning of eschatological times when God by resurrecting His Son finalizes the work of redemption and salvation started by Christ. By resurrecting Christ God the Father not only returns Him life, but takes the side of the downtrodden, rehabilitates Him in the eyes of the world and implements the divine justice.

This way Father rehabilitates His loyal servant and Son, certifies the accuracy of His teaching, proclaimed Kingdom of God and the whole salvation activity. Moreover, by resurrecting Jesus God blesses and exalts Him to the divine glory on his right and makes Him the Head of the Church and Lord; God makes Jesus the Highest Priest who can take to heaven his offering of blood and in the most perfect way finalize the work of the salvation of human kind which He started on the Earth.

Jesus' Resurrection calls for the process of human's liberation from evil, sin and death, which consequently results in human's spiritual rebirth and conversion, and the creation of "new human". This process turns to the plenitude of resurrection which will embrace the corporeal dimension of both an individual and the whole human kind, and that would allow to fully participate in Christ's eschatological triumph.

---

PAGRINDINIAI ŽODŽIAI: Prisikėlimas, Jėzus Kristus, atnaujinimas, perkeitimas, žmonija.

KEY WORDS: Resurrection, Jesus Christ, renewal, transformation, humanity.

---

**Rimas SKINKAITIS** – baigė Popiežiškąjį Grigaliaus universitetą Romoje. Teologijos mokslų daktaras. Katalikų teologijos fakulteto Vytauto Didžiojo universitete docentas. Mokslinių tyrinėjimų sritys: dogminė teologija, krikščioniškoji antropologija. Adresas: Vytauto g. 16, 70125 Vilkaviškis. Tel. 8 611 26 543. El. paštas skinkaitis@yahoo.com.

**Rimas SKINKAITIS** – graduated from Pontifical Gregorian University in Rome. Doctor in Theology. Associate professor at the Faculty of Catholic Theology in Vytautas Magnus University. Fields of scientific interest: dogmatic theology, Christian anthropology. Address: Vytauto g. 16, 70125 Vilkaviškis. Tel. 8 611 26 543. E-mail: skinkaitis@yahoo.com.